

5. Сухомлинський В.О. *Серце віддаю дітям*. Київ: Веселка. 2000. С. 78.
6. Шикиринська О.В., Береженна Л.Ю. Технологія проблемно-діалогічного навчання як засіб розвитку пізнавальної активності дітей дошкільного віку. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції*. 2021. С. 193-196.
7. Шикиринська О., Петришина Т. Особливості науково-методичного забезпечення у закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. 2023. Вінниця : ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ

Олена Дунаєва, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Л. В. Іщенко, доктор педагогічних наук, професор,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

DEVELOPMENT OF COHERENT SPEECH OF PRESCHOOLERS BY MEANS OF MNEMONIC TECHNIQUES

Olena Dunaieva, master`s student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкривається сутність пізнавальної активності дітей дошкільного віку та її зв'язок з розвитком логічного мислення. Аналізується використання дидактичних методик «Логічні блоки» З. Дьєнеша та кольорові палички Дж. Кюїзенера для розвитку логіко-математичної компетентності старших дошкільників.

Ключові слова: пізнавальна активність, дошкільний вік, логіко-математична компетентність, інноваційні технології.

Abstract. The article reveals the essence of cognitive activity of preschool children and its connection with the development of logical thinking. The use of didactic methods «Logical blocks» by Z. Dienes and colored sticks by J. Kuizener for the development of logical and mathematical competence of older preschoolers is analyzed.

Key words: cognitive activity, preschool age, logical-mathematical competence, innovative technologies.

Однією з актуальних у теорії і практиці дошкільного виховання є проблема пізнавальної активності дітей дошкільного віку. Це пов'язано з тим, що активність є основною умовою для формування у дітей інтелектуальних якостей і найважливішим чинником навчання.

У нормативних документах, які регламентують діяльність закладів дошкільної освіти, зокрема, у Базовому компоненті дошкільної освіти пізнавальний розвиток особистості визначено пріоритетним, а компетентності, сформовані у дитини в різних видах діяльності за освітніми напрямками створюють базу для збагачення та поглиблення змісту освіти на наступних рівнях освіти у початковій та середній школі [1, с. 5]. У період старшого дошкільного віку формується база для розвитку інтелектуальної сфери, що має ключове значення для успішного навчання в школі, закладаються основи спрямованості дитини на

пізнання, з'являється зацікавленість до окремих сфер оточуючого світу, виникає та розвивається пізнавальна активність.

Проблема пізнавальної активності є однією з важливих психолого-педагогічних проблем. У вирішенні проблеми активізації навчання та формування пізнавальної активності у дітей дошкільного віку значний вклад внесли психологи (Т. Дуткевич, В. Котирло, В. Кузьменко, С. Ладивір, О. Проскура, В. Онищук) та педагоги (Н. Баглаєва, Ю. Березіна, О. Брежнева, Л. Бородата, Л. Буркова, Я. Коменський, В. Лозова, О. Савченко, В. Сухомлинський, К. Ушинський, К. Щербакова та ін.).

Таке визначення пізнавальної активності як «мобілізація інтелектуальних, морально-вольових сил на досягнення конкретної мети навчання, прояв самостійності, ініціативності, творчості у процесі діяльності» [7, с. 9] є найбільш розповсюдженим у сучасній психолого-педагогічній літературі.

Переважною кількістю науковців пізнавальна активність пов'язується з такою діяльністю, у якій дитина під час пізнання навколишнього світу прагне проявити свою індивідуальність, самостійність і спрямовує усі зусилля на досягнення позитивного результату [7, с. 9].

Проблема підвищення пізнавальної активності дітей дошкільного віку тісно пов'язана з розвитком логічного мислення. Тож постає необхідність у пошуку ефективних шляхів і засобів для оволодіння дошкільниками розумовими операціями мислення насамперед на заняттях за освітнім напрямом «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». За цим освітнім напрямом у дітей мають бути сформовані: предметно-практична, технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька компетентності. А у зв'язку з тим, що саме логіко-математична компетентність, як правило, викликає найбільші труднощі у дітей і знижує інтерес до навчання, важливо здійснювати відповідний методичний супровід, який буде сприяти підвищенню зацікавленості дітей займатися математикою. З огляду на це, дедалі більшого значення набуває використання інноваційних технологій. Вони забезпечують інтерактивність, мотивацію до навчання та активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти. Успішне застосування інноваційних технологій у навчанні математики дозволяє зробити освітній процес більш цікавим, динамічним, ефективним та орієнтованим на індивідуальні потреби дитини.

На нашу думку, з метою формування у дітей дошкільного віку логіко-математичної компетентності, доцільно використовувати «Логічні блоки» за розробкою угорського психолога З. Дьенеша. У процесі різноманітних дій з блоками дошкільники опановують такі розумові вміння як: аналіз, порівняння, класифікація, узагальнення та абстрагування; діти вчаться виявляти в об'єктах різноманітні властивості, називати їх, утримувати в пам'яті одну, одночасно дві або три властивості, а також узагальнювати об'єкти за цими властивостями. У роботі з логічними блоками діти також набувають перші уявлення про такі складні поняття як кодування і декодування інформації, логічні операції [3; 4; 6; 8].

Також ефективним для розвитку у дітей математичних здібностей та логічного мислення є проведення ігор з використанням набору кольорових паличок для лічби бельгійського науковця Дж. Кюїзенера. У набір входять чотиригранні палички у формі призми десяти різних кольорів довжиною від 1 до 10 сантиметрів.

Основними особливостями цього дидактичного матеріалу є: абстрактність, універсальність та висока ефективність. Палички доцільно застосовувати як для засвоєння дітьми дошкільного віку елементарних математичних уявлень так і для формування математичних понять: число, довжина, додавання, віднімання тощо.

Використовуючи вправи з паличками, у дітей формуються уявлення про кількісну та порядкову лічбу; з'ясовують взаємозв'язк між кількістю, числом і цифрою, що його позначає; засвоюють склад числа в межах 10, поняття числового ряду, порівнюють довжину, висоту, ширину, товщину предметів, будують послідовності й виконують найпростіші вимірювання [2, с.16].

Отже, однією з найактуальніших у теорії і практиці дошкільного виховання є проблема пізнавальної активності дітей дошкільного віку, оскільки активність є визначальною умовою для формування інтелектуальних якостей дітей і найважливішим чинником успішного навчання. Використання ігрових інноваційних технологій, таких як блоки З.Дьєнєша та палички Дж.Кюїзенера сприяє розвитку логічного мислення у старших дошкільників і спонукає дітей до активної пізнавальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнєва О. Г., Гавриш Н. В. [та ін.]; наук. кер.: Т. О. Піроженко. Київ : Видавництво, 2021. 37 с.
2. Іщенко Л. В., Кривошея Т. М., Журавко Т. В. Психолого-педагогічні умови розвитку логічного мислення дітей старшого дошкільного віку в сучасному закладі дошкільної освіти. *Актуальні питання в сучасній науці.* №11(17). 2023. С. 874–885. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-874-885](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-874-885).
3. Кривошея Тетяна. Блоки Дьєнєша як засіб розвитку логічного мислення дітей у контексті європейських освітніх підходів. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 9 – 11 квітня 2014 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. Вип. 3. С. 42 – 47.
4. Кривошея Т.М., Погонєць І.М., Гуренко Я.А. Формування логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку із застосуванням авторських технологій: європейський контекст. *Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference.* Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2023. Pp. 308-315. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/10/GLOBAL-SCIENCE-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-5-7.10.23.pdf>
5. Нікітченко С. Проста геометрія з паличками Кюїзенера: заняття з математики для старших дошкільнят: *Палітра педагога*, 201. №1. с. 16-17.
6. Степанова Т. Навчання математики дітей різновікової групи з використанням методик Дж. Кюїзенера і З. Дьєнєша. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.* Серія «Педагогічні науки». 2016. №4. с.189-192.
7. Щербакова К. Розвивати пізнавальну активність дитини. *Дошкільне виховання.* 1990. №11. с.8-9.
8. Ясенюк С., Котненко А. Блоки Дьєнєша для розвитку логіко-математичного розвитку дітей. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2010. №. с.59-64.

ШЛЯХИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анастасія Дячук, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Т.М.Кривошея, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

WAYS OF AESTHETIC EDUCATION OF OLDER PRESCHOOL CHILDREN

Anastasia Dyachuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)